

тройката на величествения храм „Св. Георги“. С радост панагюрци съобщават в „Цариградски вестник“, че има хора, които мислят за бъдещето. В случая дядо Стою Мечанина завещава на църквата „Св. Георги“ 50 000 гроша, като за разпоредител определя хаджи Лука. С тази сума продължава „устроението“ на църквата¹⁸. Родолюбивата му постъпка е направена достойно на тогавашното общество. Тя е един от примерите, които показват как са се решавали някои проблеми тогава.

Една дописка от Панагюрище до в. „Време“ (бр. 13 от 5 ноем. 1866 г.) описва как са постъпили в българското село Бъта. Жителите там били принудени да ходят в Панагюрище, за да „са черкуват и да приемат светите тайнства“. Затова те решили да си съградят църква и тя била осветена през м. октомври 1866 г. от архимандрит Дамаскин, който е „главен управител на българските черковни работи в Пловдивската епархия“. Този случай говори: първо, за съхраняването на християнските ценности, които имат дълбоки корени; второ, за нарастналите духовни потребности на българите и възможността да ги удовлетворят; трето, проличава обособяването и постигнатата самостоятелност на българското църковно настоятелство на Пловдивска епархия; и четвърто, потвърждават се важните функции в църковните епархийски дела на панагюрца архимандрит Дамаскин.

Само няколко месеца след установяването на митрополит Панарет в Пловдив той посещава Панагюрище на 22 април 1873 г. Посрещнат е тържествено от населението на града и околните села. В негово присъствие се свиква събрание в общината, на което присъстват епитропите и видни граждани. Тези и много други факти от миналото на Панагюрище затвърждават убеждението, че вяра, етичност, патриотизъм и труд са представлявали за нашите деди неделим синтез, неписан закон, със свое приложение в реалния живот. Любопитно е самотното панагюрско решение - кръчмите да бъдат затворени всеки празничен ден. Така панагюрци взимат мерки за укрепване на моралните норми в селището. Това решение е спазвано строго до Освобождението. То предизвиква възторг у Захари Стоянов, че няма „отчаяни пиеници в чистото българско село Панагюрище, не съществуват тук мрачни вертепи кръчми, не е родило още трудолюбиво Панагюрище херои за последните тия заведения“¹⁹. И действително, в онази епоха набожността, трудолюбието и трезвеността на панагюрци са рядкост, която буди възхищение.

Упоритата съпротива на Цариградската патриаршията и забавянето на окончателно решение от Портата на църковния въпрос създават условия за проникване в българските земи на западните църкви. Засилването на католическата пропаганда представлява сериозна опасност за българския народ, заплашен от ново разделение на силите. Тогавашно се появяват съобщения в цариградския печат, които аларми-